

جمله ۱

جمله چیست؟

به مجموع چند کلمه که در کنار هم معنی و مفهوم خاصی را می‌رسانند **جمله** می‌گویند.

اعضای جمله:

هر جمله از دو بخش جدا و مستقل تشکیل می‌شود:

۱. **نهاد**: اسم و یا گروه اسمی که درباره ی آن خبر می‌دهیم. (podmět)

۲. **گزاره**: خبری که درباره نهاد داده می‌شود. (přísudek)

حسین رفت. حسین: نهاد رفت: گزاره

نهاد و گزاره می‌تواند یک کلمه و یا گروهی از کلمات باشند.

نهاد از اسم و یا گروه اسمی تشکیل می‌شود.

گزاره از فعل و یا گروه فعلی تشکیل می‌شود.

۱. دانشجو آمد.

نهاد گزاره

۲. دانشجوی رشته تاریخ آمد. نهاد (گروه اسمی) + گزاره (هسته)

نهاد گزاره

۳. دانشجو از دانشگاه به خانه آمد. نهاد (هسته) + گزاره (گروه فعلی)

نهاد گزاره

۴. دانشجوی تاریخ از دانشگاه به خانه آمد. نهاد (گروه اسمی) + گزاره (گروه فعلی)

نهاد گزاره

ساختمان جمله:

همه اعضای جمله از نظر نقش و ارزش یکسان نیستند. بعضی از اعضای جمله حضورشان واجب است و اگر نباشند ساختمان جمله از هم می‌پاشد و جمله نمی‌تواند دیگر پیام و مفهوم را منتقل کند.

به این اعضا **ارکان جمله** می‌گویند.

۱. نهاد + فعل

سارا آمد.

۲. نهاد + مسند + فعل ربط

هوا خوب است.

۳. نهاد + مفعول (předmět) + فعل متعدی

ابراهیم کتاب خرید.

اگر یکی از ارکان جمله را حذف کنیم مفهوم جمله ناقص می شود و جمله دیگر جمله نیست اما اگر کلماتی را در جمله حذف کنیم که رکن جمله نیستند مفهوم جمله ناقص نمی شود و معنی آن قابل فهم خواهد بود.

۱. آرش امروز صبح زود با قطار به مسافرت رفت. ارکان جمله: آرش + رفت

آرش رفت.

۲. سارا دیروز کتاب تاریخ ایران را از کتابفروشی خرید. ارکان جمله: سارا + کتاب + خرید

سارا کتاب خرید.

۳. فیلم تازه سینما مات بسیار دیدنی است. ارکان جمله: فیلم + دیدنی + است

فیلم دیدنی است.

جای اجزای جمله:

۱. نهاد (گروه اسمی): معمولا در اول جمله می آید. **خاطره** در مسابقه اول شد.

۲. فعل (گروه فعلی): معمولا در آخر جمله می آید. فاطمه از مسافرت **برگشت**.

۳. مفعول (گروه مفعولی): پس از فاعل و قبل از فعل می آید. **نیما کتابی** خرید.

۴. متمم: بعد از فاعل و قبل از فعل می آید. محمد به **مسجد** رفت.

۵. قید (příslovce): معمولا در اول جمله می آید. **نادر خیلی** باهوش است

امروز هوا سرد است.

۶. مسند: بعد از نهاد و قبل از فعل ربطی می آید. اگر در جمله متمم و مفعول داشته باشیم، مسند

بعد از آنها می آید. هوا **گرم** است.

هوا بسیار **گرم** است.

هوا امروز در تمام کشور **گرم** است.

!! متمم به کلمه یا گروهی از کلمات گفته می شود که بعد از حرف اضافه می آیند.

!!! قید های مکان، مقدار، حالت، ترتیب معمولاً بعد از نهاد می آیند اما قیدهای زمان، نفی و تردید قبل از نهاد می آیند.

مطابقت فعل با نهاد:

از آنجایی که فعل با نهاد ارتباط دارد بنابراین درباره ی مطابقت فعل با نهاد باید گفت:

۱. اگر نهاد جاندار باشد، فعل با نهاد مطابقت می کند. یعنی برای نهاد مفرد، فعل مفرد و برای نهاد جمع، فعل جمع استفاده می شود.
استاد آمد.
استادان آمدند.

۲. اگر نهاد، جمع و غیرجاندار باشد، فعل می تواند هم مفرد و هم جمع باشد.

شیشه ها شکستند.

شیشه ها شکست.

۳. اگر نهاد جمع اسم معنی و یا قید زمان باشد، معمولاً فعل به صورت مفرد استفاده می شود.

هفته ها گذشت.

سختی ها تمام شد.